HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

אסור צונן לתוך צונן דברי הכל מותר חם לתוך צונן וצונן לתוך חם רב אמר עילאה גבר ושמואל אמר תתאה גבר תנן נטף מרוטבו על החרס וחזר אליו יטול את מקומו קא סלקא דעתך בחרס צוננת בשלמא לרב דאמר עילאה גבר משום הכי יטול את מקומו דאזל רוטב מרתח ליה לחרס והדר חרס מרתח ליה לרוטב וכי הדר רוטב אפסח קא מטוי פסח מחמת חמימותא דחרס ורחמנא אמר [1]צלי אש ולא צלי מחמת דבר אחר אלא לשמואל דאמר תתאה גבר חרס כיון דצונן הוא אקורי מיקר ליה לרוטב אמאי יטול את מקומו כדאמר רבי ירמיה אמר שמואל בסולת רותחת הכא נמי בחרס רותח תנן נטף מרוטבו על הסולת יקמוץ את מקומו קא סלקא דעתך בסולת צוננת בשלמא לרב דאמר עילאה גבר משום הכי יקמוץ את מקומו דמרתח לה לסולת דהדר הודרניה והדרא סולת ומרתחא ליה לדידיה וקא מטוי רוטב מחמת חמימותא דסולת ורחמנא אמר צלי אש ולא צלי מחמת דבר אחר אלא לשמואל דאמר תתאה גבר סולת כיון דצוננת היא אקורי קא מיקר ליה למה לי יקמוץ את מקומו א)(תסגי ליה ביטול את מקומו) א"ר ירמיה אמר שמואל בסולת רותחת תנן סכו בשמן של תרומה אם חבורת כהנים יאכלו אם של ישראל אם חי הוא ידיחנו אם צלי הוא יקלוף את החיצון בשלמא לרב דאמר עילאה גבר אמטו להכי סגי ליה בקליפה משום דעילאה צונן הוא אלא לשמואל דאמר תתאה גבר כיון דחם הוא מבלע בלע אמאי סגי ליה בקליפה ניתסר לגמרי שאני סיכה דמשהו בעלמא הוא דעבידא תניא כוותיה דשמואל ב)[א]חם לתוך חם אסור וכן צונן שנתן לתוך חם אסור חם לתוך צונן וצונן לתוך צונן מדיח חם לתוך צונן מדיח כיון דחם הוא אדמיקר ליה אי אפשר דלא בלע פורתא קליפה מיהא ניבעי אלא אימא [ב]חם לתוך צונן קולף צונן לתוך צונן מדיח תניא אידך בשר רותח שנפל לתוך חלב רותח וכן צונן שנפל לתוך חם אסור חם לתוך צונן וצונן לתוך צונן מדיח חם לתוך צונן מדיח כיון דחם הוא אדמיקר ליה אי אפשר דלא בלע פורתא קליפה מיהא ניבעי אלא אימא חם לתוך צונן קולף צונן לתוך צונן מדיח אמר מר צונן לתוך צונן מדיח אמר רב הונא לא שנו אלא שלא מלחו אבל מלחו אסור ג)דאמר שמואל [ג]מליח הרי הוא כרותח כבוש הרי הוא כמבושל אמר רבא הא דאמר שמואל מליח הרי הוא כרותח (וכו') [ד]לא אמרן אלא שלא נאכל מחמת מלחו אבל נאכל מחמת מלחו לא ד)ההוא בר גוזלא דנפל לכדא דכמכא שרייא רב חיננא בריה ה)דרבא מפשרוניא אמר רבא מאן חכים למישרא מילתא כי הא אי לאו רב חיננא בריה ו)דרבא מפשרוניא דגברא רבה הוא אמר לך כי אמר שמואל מליח הרי הוא כרותח שאין נאכל מחמת מלחו האי נאכל מחמת מלחו [ה]והני מילי חי אבל צלי בעי קליפה ולא אמרן אלא דלית ביה פילי אבל אית ביה פילי אסור ואי מתובל בתבלי אסור אמר רב

בשר

אסור. דבלע היתר מאיסור: **עילאה גבר.** העליון נוצח הלכך חם לתוך צונן אסור שהעליון מחממו לתחתון והרי שניהן חמין ובלעי מהדדי וצונן לתוך חם מותר שהעליון מצננו לתחתון ולא בלעי: **ושמואל אמר תתאה גבר.** הלכך חם לתוך צונן מותר וצונן לתוך חם אסור. ואף על גב דהילכתא כרב באיסורי ו) בהא הילכתא כשמואל דהא תניא תרתי מתני' כוותיה כדלקמן: **והדר חרס ומחמם ליה לרוטב.** דהוי צלי מחמת דבר אחר: **אקורי מיקר ליה ואמאי יטול את מקומו** ולא גרסינן **בקולף את מקומו סגיא:** **לסולת דהדר הודרניה.** לסולת אשר סביבותיו: **הדר הודרניה.** לשון סחור סחור (א) ליה: **ואמאי יקמוץ** והכא נמי לא גרס **ביטול את מקומו סגיא:** **[צונן הוא].** דאקורי קא מיקר ליה. וקליפה מיהא בעיא דאפילו צונן גמור הוא הפסח מאחר שנצלה ויבש שאי אפשר דלא עייל ביה סיכת השמן פורתא: **וצונן לתוך חם אסור.** אלמא תתאה גבר: **עד דמיקר ליה.** קודם שיצטנן בלע כל דהו: **כבוש.** בחומץ: **הרי הוא כמבושל.** ואם נכבשו איסור והיתר יחד (ב) כולן אסורין: **שאין נאכל מחמת מלחו.** שהמליחו הרבה עד שמקדיח טעמו מחמת מלחו קצת ואינו ראוי לאוכלו אלא אם כן היה מדיחו. והאי אין נאכל לאו לגמרי קאמר שאין שום אדם יכול לאוכלו אלא כיון שנתקלקל טעמו אינו נאכל מחמת מלחו קרי ליה ואסור: **כמכא.** כותח ואית ביה נסיובי דחלבא: **מפשרוניא.** מקום: **ולא אמרן.** דצלי בקליפה סגי ליה אלא דלית ליה פילי פילי קרבצ"ש: **ואי מיתבל.** בר גוזלא בתבלי אסור דתבלי מרככי ליה ומיילי ובלעי לכותחא ובר גוזלא צונן הוה כדמפרש:

בשר

תנן נטף מרוטבו על החרס כו'. מרישא דקתני נגע בחרסו של תנור יקלוף את מקומו ליכא לאקשויי אפי' למאי דס"ד בחרס צונן דכ"ע מודו דתתאה בלע כדי קליפה וה"ה לאחר שהוחם מעט מבשל בפסח כדי קליפה[א] אי נמי כיון דקתני נגע אין להוכיח אם נגע מלמעלה או מלמטה אבל הכא דקתני נטף משמע למטה אי נמי חרסו של תנור ודאי חם הוא אבל סיפא דקתני על החרס קס"ד בחרס צונן ולא נהירא דמדנקט חרס משמע דבחרס תנור מיירי[ב]:

בשלמא למאן דאמר עילאה גבר להכי יטול את מקומו. וא"ת למאן דאמר עילאה גבר למה הפסח אינו נאסר מחמת השפוד ויהיה צריך ליטול את מקומו סביב השפוד ואומר ר"י דאין שפוד של עץ קולט חום כל כך כמו חרס וסולת אי נמי מבפנים אינו רותח כבחוץ ברוב ספרים ובפירוש ר"ח גרס וכי הדר רוטב אפסח מיטוי פסח מחמת חמימות החרס כו' וקשה דתיפוק ליה שרוטב איסור נבלע בפסח ונראה דהא דקאמר ומיטוי פסח ארוטב קאי מדקאמר מחמת חרס דאי אפסח קאי הוה ליה למימר מחמת רוטב:

אלא למ"ד תתאה גבר אוקורי מיקר ליה. ה"ג בכל הספרים ובפר"ח ביטול את מקומו סגי ורש"י מחקו משום דקשיא ליה כיון דאוקורי מיקר מה איסורא יש ברוטב ודוחק לומר כגון שהסולת של חבורה אחרת ואסור להן הרוטב לפי שאינו מנויו[ג] ולר"ת נראה דגרס ליה שפיר דע"כ מיירי כגון שהרוטב לא נצלה כל צורכו והו"ל אברים דבנצלה כל צורכו לא הוה תו מפסיל משום צלי מחמת דבר אחר וצלאו ואחר כך בישלו דאסור היינו דוקא במים משום ריבויי' דובשל מבושל מכל מקום כדאמר בסוף כל שעה (לעיל דף מא.) אבל בדבר אחר לא ותדע דהכי הוא דבע"א היה אסור לחתוך בסכין פסח בעוד שהוא חם דמחמם ליה לסכין ומחמם לדידיה והוה ליה צלי מחמת דבר אחר אלא בנצלה כל צורכו לא מיפסיל משום הכי[ד] וא"ת מ"מ למה נאסור הסולת משום זה יאפו אותו ויצלה נמי הרוטב וי"ל דאז הוי צלי מחמת דבר אחר שהרי על ידי חמימות הסולת הוא נצלה ומיהו לפי זה לא הוה צריך לעיל לאסוקי והדר סולת ומרתח ליה לרוטב דמה צריך לאסוקי איסור ברוטב משום צלי מחמת דבר אחר כיון דאית ביה איסור נא ואור"ת דניחא ליה לאסוקי כל איסור שיכול לומר[ה] אבל לעיל גבי נטף מרוטבו על החרס לא גרס דיקלוף את מקומו סגי שהרי יכול לצלותו עם הרוטב[ו] ובפי' ר"ח ליתיה:

משום הכי סגי ליה בקליפה. וכגון שסכו אחר שצלאו ולא נשתהא בתנור אחר סיכה כלל שאם לא כן ע"י רתיחת התנור היה נבלע אפי' למאן דאמר עילאה גבר:

תניא אידך בשר רותח כו'. תימה הא תו למה לי להביאה ואומר ר"ת דקמ"ל דאפילו חלב שרי דאע"ג דאם לתוך צונן בעי קליפה בדבר שיכול לעשות קליפה בדבר דלא שייך קליפה כמו בחלב מותר מדלא קתני איסורא גבי חלב כדקתני קליפה גבי בשר וריב"א חולק בזה ומצריך ששים כדי קליפה:

מאי

עין משפט נר מצוה

כא א ב מיי' פ"ט מהל' מ"א הלכה יז סמג לאוין קמג טוש"ע יו"ד סימן צא סעיף ד וסימן קה סעיף ג:

כב ג ד מיי' שם הלכה יח סמג שם טור שו"ע יו"ד סימן צא סעיף ה:

כג ה מיי' שם הלכה יט סמג שם טור שו"ע שם סעיף ז:

תורה אור השלם

1. וְאָכְלוּ אֶת הַבָּשָׂר בַּלַּיְלָה הַזֶּה צְלִי אֵשׁ וּמַצּוֹת עַל מְרֹרִים יֹאכְלֻהוּ: שמות יב ח

רבינו חננאל

צונן לתוך צונן דברי הכל מותר חם לתוך צונן וצונן לתוך חם רב אמר עילאה גבר ושמואל אמר תתאה גבר. **תנן נטף מרוטבו על החרס** וחזר עליו יטול את מקומו. **קס"ד בחרס צוננת** בשלמא לרב דאמר עילאה גבר כיון דרוטב חם הוא בעידנא דנטף על החרס והוא צונן ארתחיה לחרס ונעשה חם, והדר חרס אחים ליה לרוטב וכי הדר רוטב אבישרא דפסח, אשתכח דפסח קמטוי מחמת חמימה דחרס והוה ליה צלי מחמת דבר אחר, ורחמנא אמר צלי אש ולא צלי מחמת דבר אחר. **אלא לשמואל דאמר תתאה גבר,** כיון דחרס צונן הוא אקוריה קא מיקר ליה לרוטב אמאי תנינן יטול את מקומו. ומשני בחרס רותחת היא מתני' והוא חם לתוך חם. **תנן נטף מרוטבו על הסלת יקמוץ את מקומו** קס"ד בסלת צוננת וכו' עד לשמואל ביטול את מקומו סגיא אמאי יקמוץ. ושני ר' ירמיה בסלת רותחת. **ת"ש** ממתני' סכו לפסח בשמן של תרומה, אם חבורת כהנים יאכלו, ואם חבורת ישראל אם חי הוא ולא נצלה עדיין ידיחנו, ואם צלי יקלוף את מקומו החיצון ומותר אפי' לישראל. בשלמא לרב כיון דשמן צונן הוא אקורי קא מיקר ליה לפסח ובקליפה סגי ליה. אלא לשמואל כיון דפסח חם הוא, מחמם ליה לשמן ונעשה חם בחם דלדברי הכל אסור אמאי תני יקלוף את החיצון. **ודחינן שאני סיכה דמשהו עבדי,** וכיון שהוא מועט אינו נבלע אלא בחיצון בלבד. **תניא כותיה דשמואל** בשר רותח שנפל לתוך חלב רותח וכן צונן לתוך חם אסור. חם לתוך צונן קולף צונן לתוך צונן מדיח. **והא דתני** צונן לתוך חם וצונן לתוך צונן לא שנו אלא שאינו מלוח אבל מלוח אסור. **דאמר שמואל מליח הרי הוא כרותח כבוש הרי הוא כמבושל.** והני מילי דאמר שמואל מליח הרי הוא כרותח מליח שאינו נאכל מחמת מלחו, כלומר הוא מלוח הרבה. אבל אם נאכל מחמת מלחו לא. וקי"ל כותיה דשמואל דתניא כותיה. ורב הונא ורבא דהוא בתרא מפרשי טעמיה ש"מ דהילכתא כותיה. ורב חיננא עבד כשמואל ושרא לבר יונה דנפל לכדא דכמכא דהוא כותחא ואית ביה נסיובי דחלבא. והני מילי בר יונה נא אבל צלי בעי קליפה. **ואי אית ביה פילי.** פי' פלחי כמין גומות, בלע כוליה ואסור. ואי לית ביה פילי ומתבלע אגב חורפא דתבלין בלע כוליה ואסור.

מסורת הש"ס

(א) ר"מ מ"ז, (ב) [תוספתא חולין פ"ח ה"ב], (ג) חולין קיא: קיב. קיג., (ד) שם קיב., (ה) נ"א דרבה מפרשניא, (ו) [בכורות מט:],

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה לסולת וכו' סחור הס"ד ואח"כ מ"ה אקורי קא מיקר ליה ואמאי יקמוץ: (ב) ד"ה הרי הוא וכו' כולו אסור הס"ד:

לעזי רש"י

קרבצ"ש [קריבצי"ש]. סדקים (על גבי בשר צלוי).

מוסף רש"י

מליח הרי הוא כרותח. שאם נמלח עם חֵלֶב, הרי הוא כצולה הבשר בדלא נקריה לחלב מניה ואסור לאכול אותו הבשר לעולם (האורה סי' קט). **כבוש.** בחומץ ותבלין וכבש בהן איסור והיתר יחד, שולי"ר בלע"ז (חולין צז:). **הרי הוא כמבושל.** לפי שחוזק החומץ מוציא את הדם ומוצה כמו מלח ולפיכך אם ישים חתיכת בשר בדלא מליח בחומץ כדי למצוץ הדם ויש עמה חתיכת איסור, הרי הוא כאילו נתבשלו יחד ושתיהן אסורות (האורה שם). או: שאם מלח הבשר בקערה דמי כאילו בשלו בקדירה בדלא מלחיה ואסור לאכול אותו בשר לעולם ואפילו צלי, אלא ימכרנו לגוי והקערה אין לה תקנה עד שיגעילנה (שם). **שלא נאכל מחמת מלחו.** אינו נוח ליאכל מרוב מלח שבו עד ששורין ומדיחין אותו במים כעין מליחת בשר להכניע (חולין קיב.). **שרייא רב חיננא.** אע"פ שהכותח מליח הוא (שם). **האי נאכל מחמת מלחו.** כלומר נאכל במלחו הוא (שם). **בעי קליפה.** מלמעלה סביב (שם). **אבל אית ביה פילי.** בקעים והוא צלי לא סגיא ליה בקליפה לפי שבולע דרך הנקבים וכולו אסור (שם). **ואי מתובל בתבלי אסור.** התבלין שנתבשלו עמו מרככין אותו ונוח לבלוע וכשנפל לכותח היה נמה לבלוע ובלע (שם).

מוסף תוספות

א. וכמו חם לתוך צונן והואיל ואינו אוסר אלא כדי קליפה בענין זה אין חילוק בין עילאה לתתאה. תוס' שאנץ. ב. דא"כ אמאי קתני חרס טפי משאר דברים. שם. ג. דהיכן דיבר באיסור שלא למנויו. שם. ד. והשתא אתיא מסקנא דפירכא שפיר וכו' שהרי הרוטב (נמי) נא הוא כדפר' ולהכי צריך שיטול את מקומו. שם. ה. ומכלל זה אנו יודעים על נא. שם. ו. שהרי תחילתו נא הוא. שם.